

Irti Huumeista 35 vuotta

– Läheistoimintaa yli
25 paikkakunnalla

MITÄ

puolueet ovat tehneet
ja mitä aikovat tehdä
huumepolitiikassa?
s. 8

IRTI HUUMEISTA -PUHELIN:

0800 980 66

ma–pe 9–15 & ma–to 18–21



4

Pulssilla: kutsu kevätkokoukseen, jäsenviikonloppu, läheisryhmät.



8

PÄÄJUTTU: MITÄ PUOLUEET OVAT TEHNEET JA MITÄ AIKOVAT TEHDÄ HUUMEPOLITIIKASSA?

Irti Huumeista kysyi eduskuntavaalien alla sekä hallitusvastuussa että oppositiossa olevien eduskuntapuolueiden ryhmäpuheenjohtajilta näiden näkemyksistä ja toiminnasta huumepolitiikassa.

6

LÄHEINEN TARVITSEE TUKEA JAKSAAKSEEN

Pitkään jatkuva kuormittuminen heikentää läheisen omaa hyvinvointia ja lisää sairastavuutta. Läheisillä on oikeus saada tukea ja apua, mutta kuinka heitä voidaan tukea?

12

NELJÄ SKENAARIOTA EHKÄISEVÄN PÄIHDETYÖN TULEVAISUUDESTA

EHYT ry on tuottanut yhdessä Demos Helsingin kanssa raportin, joka herättelee kysymyksiä vastuullisesta päihde- ja pelipolitiikasta.



IRTI HUUMEISTA RY



Päätoimittaja
Mirka Vainikka

Tekijät
Teemu Asumaa,
Hanna Heikkilä,
Päivikki Kumpulainen,
Olli Lehtonen,
Tuuli Pitkänen,
Hanna Raijas,
Birgitta Suorsa,
Antti Yrjönen

Kustantaja
Irti Huumeista ry

Huumeilyn erikoislehti
TAITE ilmestyy neljä kertaa vuodessa
Pasilanraitio 5,
00240 Helsinki
Käyntiosoite:
Fredriksberginkatu 2

Painopaikka
Grano, Helsinki

Julkaisun ilme ja taitto
Hahmo

ISSN 2342-9232
(painettu)
ISSN 2342-9240
(verkkojulkaisu)

Painosmäärä
1 000 kpl

Kannen kuva
Hanna Raijas

Toimituskunta
Mirka Vainikka (pj)
Mira Reponen
Olli Lehtonen

Viestintäpäällikkö
Hanna Raijas

Keskustoimisto
info@irtihuumeista.fi

Toiminnanjohtaja
Mirka Vainikka

Vapaaehtoistoiminta
Läheistyöntekijä
Leea Seger
p. 040 774 1593

Läheistyönkeskus
Pasilanraitio 5,
00240 Helsinki
Käyntiosoite:
Fredriksberginkatu 2
p. 040 774 1593 tai
050 371 3466

Sähköpostit
etunimi.sukunimi
@irtihuumeista.fi

PÄÄKIRJOITUS

Huumeekysymys – oleelliset pointit

*Mirka Vainikka
toiminnanjohtaja, Irti Huumeista ry*

ONKO HUUMEASENTEIDEN JA lisääntyneiden kokeilujen välillä yhteys? Onko huumeeton Suomi menetetty niin, että tavoitteita pitää madaltaa? Pitääkö huumeekysymystä käsitellä filosofis-eettisesti vai käytännönläheisesti? Mitkä ovat syy-seuraussuhteet? Nämä ovat huume-politiikan ydinkysymyksiä.

Mediaa seuratessa koko huumeekysymys näyttää kilpistyvän huumeidenkäytön rangaistavuuteen. Kysymys on paljon moniulotteisempi. Sosiaali- ja terveystieteiden mukaan Suomen huumeasainepolitiikan tavoitteena on ehkäistä huumeasainemaiden käyttöä ja levittämistä siten, että niiden käytöstä ja torjunnasta aiheutuvat taloudelliset, terveydelliset ja sosiaaliset haitat ja kustannukset jäävät mahdollisimman pieniksi. Tämä tarkoittaa sitä, että ehkäistään huumeasainemaiden kysyntää ja tarjontaa, vähennetään huumeasainemaiden aiheuttamia haittoja ja pyritään saamaan huumeongelmaiset mahdollisimman varhain hoitoon. Tähän kuuluu myös, että laittomaan toimintaan syyllistyneet saatetaan rikosoikeudelliseen vastuuseen.

Ministeriön linja on edistysellinen. Suomessa toteutetaan kahden raiteen huume-politiikkaa. Toisaalta kielletään huumeet, mutta samanaikaisesti mahdollistetaan haittoja vähentävä huume-työ. Seuraavan hallituskauden aikana on syytä pohtia vakavasti, kuinka puututaan nuorten huumeidenkäyttöön ja miten varmistetaan heidän pääsynsä päihdehoitoon. Lisäksi pitää vahvistaa riippumatonta huume-tutkimusta. Huume-strategiaa tulee päivittää siten, että avainasemassa ovat lasten ja nuorten huumeidenkäytön ehkäisy, toipumisorientoitunut huume-kuntoutus, läheisten hyvinvoinnin edistäminen ja huume-kuolemien ehkäisy. Huume-politiikan tulee vastata ihmisten tarpeisiin ja olla kiinni arjessa.

Ihanaa vaali-kevättä!

LEDARE

Narkotikafrågan – centrala punkter

*Mirka Vainikka
Fri från narkotika rf, verksamhetsledare*

FINNS DET ETT samband mellan attityden till narkotika och det att allt fler testar droger? Har ett narkotikafritt Finland gått förlorat så att målsättningen måste sänkas? Borde narkotikafrågan behandlas på ett filosofiskt och etiskt plan, eller praktiskt utifrån situationer i vardagen? Vilka saker har orsakssamband och vilka saknar det? Det här är frågor som vi alltid begrunder när vi funderar på de centrala utmaningarna inom narkotikapolitiken.

Genom medierna får man lätt uppfattningen att hela frågan stupar på straffbarheten. Jag skriver inte under det här. Enligt social- och hälsovårdsministeriet är den finska narkotikapolitikens allmänna mål att förebygga användning och spridning av narkotika så att ekonomiska, hälsorelaterade och sociala skador och kostnader orsakade av användning och bekämpning av narkotika kunde minimeras. Det här innebär att man förebygger efterfrågan och utbud på narkotika, minskar skador orsakade av narkotika, försöker få vård för personer med drogproblem så tidigt som möjligt och ställer personer som är skyldiga till olaglig verksamhet till straffrättsligt ansvar.

Ministeriets linje är progressiv. Narkotikapolitiken i Finland är så kallat tvåspårig, den grundar sig på totalförbud mot narkotika och möjliggör arbete för en minimering av skadeverkningar. Under nästa regeringsperiod bör man behandla åtgärder som gör det möjligt att tidigt ingripa i ungdomars drogmissbruk, ge dem tidig tillgång till behandling, samt stärka oberoende narkotikaforskning. Också narkotikastrategin bör uppdateras. Det centrala ska vara förebyggande av drogmissbruk bland barn och ungdomar, återhämtningsorienterad narkotikarehabilitering, främjande av anhörigas välmåga och förhindrande av drogrelaterade dödsfall. Narkotikapolitiken ska motsvara människors behov och vara förankrad i vardagen.

Glad valvår!



Kutsu Irti Huumeista ry:n jäsenille

IRTI HUUMEISTA RY:N sääntömääräinen kevätkokous pidetään lauantaina 13.4. klo 12 Scandic Lahti City -hotellissa, osoite Kauppakatu 10, Lahti. Kokouksessa käsitellään yhdistyksen sääntöjen 9§:n kevätkokoukselle määräämät asiat.

Tervetuloa!

Ilmoittautumiset ja lisätiedot pia.pirhonen@irtihuumeista.fi

20. valtakunnalliset terveysneuvontapäivät

14.–15.11.2019 Vantaalla

Kohderyhmä

Huumeiden käyttäjille suunnattua sosiaali- ja terveysneuvontaa toteuttavat ammattilaiset, vertaistoimijat, terveysneuvontapalveluita käyttävät, sosiaali- ja terveydenhuollon muu henkilöstö sekä aiheesta kiinnostuneet päättäjät ja virkamiehet.

Ilmoittautuminen

Seminaariin otetaan 300 osallistujaa ilmoittautumisjärjestyksessä. Ilmoittautuminen alkaa toukokuussa. Lisätietoja petra.muller@irtihuumeista.fi

Paikka

Monitoimikeskus Lumo,
Urpiaisentie 14, 01450 Vantaa (Korso)



Jäsenviikonloppu

Tule mukaan viettämään jäsenviikonloppua 13.–14.4.2019 Lahteen.

Jäsenviikonloppu alkaa sääntömääräisellä kevätkokouksella, sen jälkeen pidetään jäsenseminaari ja *Ihmisarvoista elämää – Kannabis Suomessa* -yleisöseminaari.

Ihmisarvoista elämää – Kannabis Suomessa -yleisöseminaari

pidetään sunnuntaina, 14.4. klo 12–15, Scandic Lahti City -hotellissa, Kauppakatu 10, Lahti.

Viisi huippuasiantuntijaa luennoivat kannabiksen käytöstä ja vaikutuksista Suomessa:

- + Kannabis läheisen silmin, Sami Räsänen
Irti Huumeista ry:n puheenjohtaja
- + Miksi kannabis tulee laillistaa,
Teppo Syvärilä, kannabisaktivisti
- + Kannabiksesta valtionsyyttäjän silmin,
Leena Metsäpelto, valtionsyyttäjä,
valtakunnansyyttäjän toimisto
- + Mitä pitäisi tietää kannabiksesta,
Anton Vanha-Majamaa, toimittaja
- + Kannabis, aivot ja mielenterveys,
Antti Mikkonen, päihdepsykiatri, toimitusjohtaja

Luentojen päätteeksi paneelikeskustelu.
Päätöspuheenvuoro Mirka Vainikka,
toiminnanjohtaja, Irti Huumeista ry.

Seminaari kahvitarjoiluineen on kaikille
kiinnostuneille avoin ja maksuton.

Tervetuloa!

Läheisryhmät

Irti Huumeista ry on huumeidenkäyttäjien läheisille suunnatun toiminnan ykkönen. Läheisryhmissä vanhemmilla, sisaruksilla ja muilla huumeidenkäyttäjän läheisillä on mahdollisuus jakaa huumeongelman herättämiä ajatuksia luottamuksellisessa ympäristössä samassa tilanteessa olevien kanssa. Ryhmän ohjaajina toimivat koulutetut vapaaehtoiset.

RYHMÄÄN VOI

tulla mukaan koska vain. Osallistuminen on maksutonta. Voit tarvittaessa varmistaa ryhmän kokoontumispäivän soittamalla haluamasi ryhmän yhteydessä annettuun numeroon. Vapaaehtoisemme tavoitat varmimmin iltaisin. Arkipäivisin ryhmien toiminnasta voit tiedustella **Leea Segeriltä**, [leea.seger\(at\)irtihuumeista.fi](mailto:leea.seger(at)irtihuumeista.fi) tai puhelimitse 040 774 1593.

Espoo

Kauppamiehentie 6, 2. krs, klo 18–20
Tapaamispäivät: 2.4., 16.4., 30.4., 14.5., 28.5. ja 11.6.
Lisätietoja: 044 796 1330

Helsinki

Fredriksberginkatu 2, 3. krs,
klo 18–20
Tapaamispäivät: 10.4., 24.4., 8.5., 22.5., 5.6. ja 19.6.
Lisätietoja: 044 768 5781

Helsinki, isäryhmä

Fredriksberginkatu 2, 3. krs, klo 17–19
Tapaamispäivät: 8.4., 29.4. ja 20.5.
Lisätietoja: 050 559 1713

Hyvinkää

Kansankatu 10, klo 18–20
Tapaamispäivät: 9.4., 23.4., 7.5. ja 21.5.
Lisätietoja: 050 570 0879

Hämeenlinna

Kirjastokatu 1 (Hämeenlinnan Kumppanuustalo), klo 18–20
Tapaamispäivät: 8.4., 29.4. ja 20.5.
Lisätietoja: 040 757 9902

Jyväskylä

Matarankatu 6 (Kansalaistoimintakeskus Mataran, Hilla-sali), klo 18–20
Tapaamispäivät: 3.4., 17.4., 15.5. ja 29.5.
Lisätietoja: 050 325 9744

Lahti

Vuorikatu 14 (Lahden Eloko), klo 18–20
Tapaamispäivät: 2.4., 16.4., 7.5., 21.5., 4.6. ja 18.6.
Lisätietoja: 040 510 4068

Lappeenranta

Perillistenkatu 1 T 1, klo 18–20
Tapaamispäivät: 10.4., 2.5., 22.5. ja 12.6.
Lisätietoja: 040 771 9068 tai 040 725 7291

Oulu

Rautionkatu 2 (Verton tila), klo 18–20
Tapaamispäivät: 30.4. ja 21.5.
Lisätietoja: 050 408 1229

Pori

Otavankatu 5 A, klo 17.30–19.30
Tapaamispäivät: 15.4., 20.5. ja 17.6.
Lisätietoja: 050 543 5230

Rauma

Lyseokatu 7 (Toivontalo), klo 18–20
Tapaamispäivät: 3.4., 8.5. ja 5.6.
Lisätietoja: 050 377 6046

Rovaniemi

Kansankatu 8 (Rovaniemen Neuvokas, kokoustila Kammari), klo 18–20
Tapaamispäivät: 9.1., 30.1., 20.2., 13.3., 3.4., 24.4., 15.5. ja 5.6.
Lisätietoja: 050 408 1229

Seinäjoki

Kasperinviita 13 (Toimintojen talo), klo 17.30–19.30
Tapaamispäivät: 1.4., 15.4., 29.4., 13.5., 27.5., 10.6. ja 24.6.
Lisätietoja: 040 774 1593

Tampere

Salhojankatu 42, 1. krs, käynti sisäpihalta (Kumppanuustalo Artteli, Jeesin tila), klo 18–20
Tapaamispäivät: 2.4., 7.5. ja 4.6.
Lisätietoja: 040 591 1047

Turku

Läntinen Pitkätie 33 (Yhteisötila Lounatuulet), klo 18–19.45
Tapaamispäivät: 3.4., 17.4., 15.5. ja 29.5.
Lisätietoja: 040 774 1593

Vantaa

Talvikkitie 34 (Vantaan Hengitysyhdistys), klo 18–20
Tapaamispäivät: 2.4., 16.4., 30.4., 14.5., 28.5., 11.6. ja 25.6.
Lisätietoja: 040 774 1593

Varkaus

Saviontie 68 (Savon Kodin ryhmätila, alakerta), klo 18–20
Tapaamispäivät: 8.4. ja 6.5.
Lisätietoja: 044 743 6279

Tervetuloa!

Teksti: Tuuli Pitkanen

Läheinen tarvitsee tukea jaksakseen

Läheisillä on usein tärkeä rooli päihkeitä käyttävän ja riippuvuudesta kuntoutuvan tukemisessa, mutta läheiset tarvitsevat tukea myös omalle jaksamiselleen. Pitkään jatkuva kuormittuminen heikentää läheisen omaa hyvinvointia ja lisää sairastavuutta. Läheisillä on oikeus saada tukea ja apua, mutta kuinka heitä voidaan tukea?

MEIDÄN JOKAISEN hyvinvointi on tärkeää. Läheisen hyvinvointi jää kuitenkin helposti muiden ongelmien varjoon. Monia läheisiä kuormittaa vastuu arjesta sekä perheen hyvinvoinnista ja taloudesta. Kuormitus voi heijastua töihin ja opintoihin.

Arjen toimintakyky -kyselyä toteutetaan yhteistyössä Irti Huumeista ry:n kanssa. Tuloksista on noussut esille

läheisten kuormittuneisuus, joka heikentää heidän toimintakykynsä. Erityisesti mielialan ja unen kanssa on koettu vaikeuksia. Apua toivotaan mm. ajatusten ja tunteiden jäsentämiseen, talousasioihin ja normaalin arjen pyörittämiseen.

”Tasapaino löytyisi eri asioiden ja haasteiden välillä. Vaikeudet vie ja syö voimavaroja.”

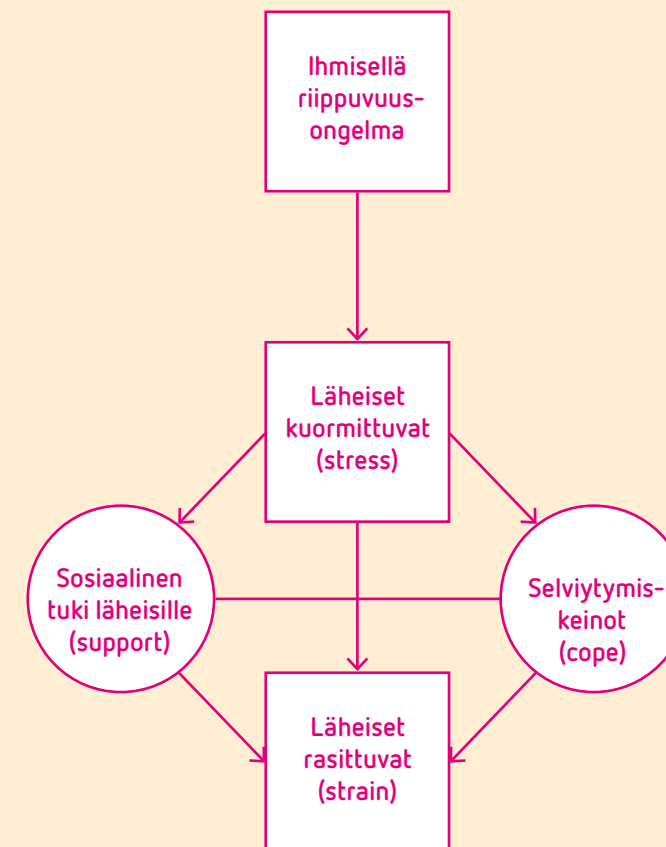
Läheisen ihmisen päihdeongelma on usein kipeä asia, josta on vaikea puhua. Moni ei tule ajatelleeksi, että tarvitsee apua selvittääkseen päihdeongelman varjostamassa arjessa. Ammattilaisapu ja vertaistuki ovat auttaneet monia löytämään unohtuneen itsensä ja saamaan voimia arkeen. Läheisille ensimmäinen ja vaikein askel on tunnistaa se, että riippuvaisen lisäksi hän itse tarvitsee apua.

Viiden askeleen menetelmä läheisten tueksi

Päihde- sekä peliongelmistä kärsivien läheisten tukemiseksi on tehty kansainvälistä tutkimustyötä, jossa on selvitetty auttamisen perusasioita.

Tutkimusten perusteella läheisten kokemuksissa esiintyy neljä keskeistä asiaa: kuormittuminen (stress), kuluminen (strain), selviytymistavat (coping) ja tuki (coping; sscs), joista keskustelemalla voidaan auttaa omaisia tunnistamaan oma tilanteensa ja etsimään ratkaisuja. Tutkimuksen pohjalta Jim Orford, Lorna Templeton, Richard Velleman, Akanidomo Ibanga ja Alex Copello ovat kehittäneet Viiden askeleen menetelmän. Sen on todettu toimivan useissa eri kulttuureissa. Menetelmä sopii hyvin työhön, jossa kohdataan perheitä, joissa on huumeongelma.

← Päihde- tai peliriippuvaisen ihmisen läheisten jaksaminen on toisinaan pienestä kiinni. Ensimmäisessä AFINet -seminaarissa Newcastlella Isossa-Britanniassa esiteltiin läheisten auttamiseksi kehitettyä viiden askeleen menetelmää.



SSCS-malli (stress-strain-coping-support)

Ensimmäinen askel on tulla kuulluksi. Läheisen on tärkeä saada kertoa tarinansa omasta näkökulmastaan, kokea tulleen kuulluksi ja saada kokemus siitä, että hän ei ole ongelmansa kanssa yksin. Toinen askel antaa läheiselle tietoa kyseessä olevasta riippuvuudesta tai ongelmasta. Kolmannella askeleella tunnistetaan perheessä käytössä olevia toimintamalleja ja mietitään erilaisia selviytymiskeinoja. Neljännellä askeleella selvitetään tukiverkostot. Viidennellä askeleella mietitään mahdollisia jatkotarpeita, joista erityisen hyväksi on koettu jatkaminen vertaisryhmässä.

Viisi askelta -menetelmä suosittelee käymään läpi askeleen kerrallaan viiden viikon aikana joko yksilökäyntien aikana tai suljetuissa ryhmätapaamisissa. Menetelmää voi käyttää menetelmäkoulutuksen suorittanut ammattilainen tai järjestöaktiivi. Suomessa ei toistaiseksi ole koulutettuja ohjaajia, mutta työskentelemme asian edistämiseksi.

Suomen lainsäädännön mukaan (Päihdepalvelulaki 41/1987 7 §) päihdeongelmasta kärsivän perheelle ja läheisille tulee tarjota palveluja heidän avun, tuen ja hoidon tarpeensa perusteella. Tähän työhön tarvitaan näyttöön perustuvia työmenetelmiä ja resurssointia. Läheisten hyvinvoinnilla on paljon merkitystä, ei unohdeta läheisiä.

Tuuli Pitkanen

Dosentti, vanhempi tutkija Arjen toimintakyky -hanke, A-klinikkasäätiö, AFINet verkoston hallituksen jäsen
Lisätietoja www.a-klinikkasaaatio.fi/arjentoimintakyky

AFINet päihinäkuoressa

Addiction and the Family International Network (AFINet) on kansainvälinen verkosto, joka kokoaa yhteen läheisten hyvinvoinnista kiinnostuneita tutkijoita, päättäjiä ja työntekijöitä. Läheisillä tarkoitetaan perheenjäseniä, ystäviä ja työtovereita, jotka kärsivät tai jotka ovat huolestuneita toisen ihmisen riippuvuudesta alkoholiin, huumeisiin, peleihin tai johonkin muuhun.

AFINet yhdistää alan tutkimusta, politiikkaa ja käytäntöjä. Verkostossa keskeisinä tavoitteina ovat tiedon jakaminen, työmenetelmien kehittäminen ja poliittinen vaikuttaminen. Verkosto järjesti marraskuussa 2018 ensimmäisen seminaarin Newcastlella Englannissa, jonne tuli osanottajia seitsemästätoista eri maasta. Verkoston nettisivuilta löytyy lisätietoa englanniksi. Irti Huumeista ry:stä seminaariin osallistuvat vastaava läheistyöntekijä Mira Reponen ja toiminnanjohtaja Mirka Vainikka.

Lue lisää: www.afinetwork.info.

Mitä puolueet ovat tehneet ja mitä aikovat tehdä huumepolitiikassa?

Suomessa käydään vilkasta keskustelua huumepolitiikasta. Poliittisten päättäjien näkemykset ja työ jäävät kuitenkin usein piiloon. Irti Huumeista kysyi eduskuntavaalien alla sekä hallitusvastuussa että oppositiossa olevien eduskuntapuolueiden ryhmäpuheenjohtajilta huumepolitiikassa.

Vihreiden kantava linja päihdepolitiikassa on ollut haittojen vähentäminen. Kuvassa eduskuntaryhmän puheenjohtaja Krista Mikkonen



SDP on kritisoinut voimakkaasti sitä, että sote-uudistus hajauttaa palvelut useiden tuottajien vastuulle. Kuvassa eduskuntaryhmän puheenjohtaja Antti Lindtman.

HALLITUSKAUDEN AIKAANSAANNOKSET ja tavoitteet seuraavalle kaudelle huumepolitiikassa vaihtelevat yhdeksän vastanneen puolueen kesken. Eroja on strategia- ja ohjelmatyön tärkeydessä, valistuksen ja hoitoon-ohjauksen korostamisessa ja resurssien lisäämisessä. Myös soten vaikutuksista ja rikoslain uusimisesta ollaan eri mieltä.

Hallituspuolue Keskusta korostaa hallituskaudella tehtyä strategista- ja ohjelmatyötä. Huumausaine-politiikan suuntaviivat määriteltiin vuosille 2016–2019 vaalikauden alussa. Myös ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelmaa ja päihde- ja mielenterveyslakien uudistamista on ryhdytty valmistelemaan.

Konkreettisia toimia ovat Keskustan mukaan olleet heikoimmassa asemassa olevien huumeidenkäytön haittoja vähentävä etsivä työ, eli ns. katuklinikkatyö, sekä nuorten kannabiksen käyttöön puuttumiseen tähtäävät toimet, joita on tuettu erillismäärärahoihin.

Myös Kokoomus painottaa hallitus kautensa tuloksia lainsäädäntötyössä. Se mainitsee päihde- ja mielen-terveyslainsäädännön kokonaisuudistuksen valmistelun ja päivitetyt hoitosuositukset huumeongelmalliselle. Puolue pitää tärkeänä, että STM saa valmiiksi kiireet-
töman hoidon perusteet päihdehäiriöille.

Hallitusvastuussa oleva Siniset on pitänyt tärkeänä poliisin sekä turvallisuusviranomaisten rahoituksen lisää-
mistä sekä sosiaali- ja terveydenhoidon mahdollisuuksien parantamista huumeongelmien hoitamiseksi.

Opposition kärkinä valistus, ehkäisy, haittojen vähentäminen ja sote-kritiikki.

Kristillisdemokraattien politiikassa painotetaan huu-
mausaineista johtuvien ongelmien ehkäisyn tehostamista. Keinoina ovat valistus ja huumeongelmaisten ohjaaminen vieroitushoitoon.

Perussuomalaisille keskeistä on ollut huumeiden vastaisen näkökulman aktiivinen esillä pitäminen. Puolue on tehnyt talousarvioaloitteet nuorten syrjäyty-
mistä ehkäisevän nuorisotyön rahoittamiseksi ja mielen-
terveyspalveluiden tukemiseksi.

Suomi kuuden huonoimman maan joukossa C-hepatiitin hoidossa – Miten vastata haasteisiin?

Irti Huumeista on erityisen huolissaan C-hepatiitin leviämisestä Suomessa. Uusia diagnooseja todetaan noin 1 100 vuodessa. Suhteellisesti eniten hepatiittiin sairastuvat 20–29-vuotiaat nuoret. Seurantatutkimuksen mukaan 60 %:ssa tartunnoista hepatiitti on saatu ruiskuhuumeiden käytöstä.

Eurooppalaisen maavertailun mukaan Suomessa C-hepatiitin sairastuneita hoidetaan kuudenneksi huonoiten. Suomen hyvä tavoite eliminoida hepatiitti-C vuoteen 2030 mennessä ei onnistu, jos hoitopolun varmistamiseen ei resursoida tarpeeksi.

RKP ja SDP ovat pitäneet sote-uudistuksessa esillä ennaltaehkäiseviä toimia. SDP on kritisoinut voimakkaasti, että uudistus hajauttaa palvelut useiden tuottajien vastuulle ja uhkaa toteutuessaan pirstoa etenkin erilaisia palveluja tarvitsevien ihmisten palveluketjut. Vaarana on, että ennal-
taehkäisevät ja matalan kynnyksen palvelut heikkenevät. Puolue on kiirehtinyt myös itsemääräämisoikeuslain valmistelua.

Vasemmistoliitto korostaa konkreettista työtä, jota puolueen edustaja on tehnyt Irti Huumeista ry:n hallituksen jäsenenä ja muissa järjestöissä. Hoitoonpääsyä on edistetty eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnassa sekä kuntata-
solla.

Vihreiden kantava linja päihdepolitiikassa on ollut hait-
tojen vähentäminen. Puolue on esittänyt, ettei kannabiksen käytöstä ja pienten määrien hallussapidosta tai kasvatuksesta omaan käyttöön rangaistaisi. Myös asiantuntijoiden näkemys on, että käyttäjien rankaiseminen ei ehkäise haittoja. Vihreiden mukaan oikeusjärjestelmän kannattaa rangaista kauppiaita, tuottajia ja kansainvälistä rikollisuutta.

RKP on pitänyt esillä ennaltaehkäiseviä toimia sote-uudistuksessa. Kuvassa eduskuntaryhmän puheenjohtaja Thomas Blomqvist



Näin puolueet vastasivat

"Emme kaipaa enää yhtään tarinaa tulevaisuutensa menettäneistä nuorista. Pidän työtänne erittäin arvokkaana."
– Kokoomuksen ryhmäpuheenjohtaja Kalle Jokinen

Puolue	Miten tulette vastaamaan huumepoliittisiin haasteisiin eduskuntakaudella 2019–2023?	Miten C-hepatiitin eliminointi tulee toteuttaa? Kuinka riittävä resursointi ja osaaminen turvataan?
Keskusta	Nuorten päihteiden käytön ennaltaehkäisyyn ja mielenterveyden edistämiseen pitää varata riittävät resurssit. Työtä on vietävä myös nettiin ja someen, jossa nuoret viettävät paljon aikaa. Vieroitukseen, muuhun päihdehoitoon ja korvaushoitoon pääsyn pitäisi olla mahdollisimman helppoa ja joustavaa, kun motivaatio hoitoon sitoutumiseen syntyy. Samalla niille, jotka eivät kykene sitoutumaan vieroitukseen, pitää varmistaa riittävät sote-palvelut. On myös kehitettävä toimia, jotka ehkäisevät haittoja ja erityisesti tartuntatautien leviämistä.	Suomen C-hepatiittistrategian tavoite on ehkäistä ja vähentää tartuntoja, yhtenäistää testaus- ja hoitokäytäntöjä ja saada tartunnan saaneet hoitoon sekä luoda toimiva seuranta ja tilastointi. Strategian toteutuminen edellyttää, että riittävät resurssit taataan ministeriössä, THL:ssä sekä julkisessa sote-palvelutuotannossa. Lyhyellä aikavälillä oleellista on myös kuntien ja kuntayhtymien panostus tartuntojen ennaltaehkäisyyn; puhtaiden neulojen ja ruiskujen saatavuus vähentää tartuntoja.
Kokoomus	Tärkeintä on valistus ja nuorten syrjäytymisen ehkäisy, jotta välttyttäisiin huumekokeiluilta ja ajautumasta huumeiden käyttäjäksi. Ongelmaan pitää puuttua ensisijaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon sekä yhteiskuntapoliittisin keinoin. On löydettävä keinoja päihdehoidon kattavuuden parantamiseksi, ja varmistettava, että jokainen hoitoon suostuva ja sitoutuva henkilö pääsee nopeasti hoidon piiriin. Haluamme kuitenkin pitää kiinni kriminalisoinneista, joiden tarkoituksena on ennalta ehkäistä huumausaineiden käytöstä aiheutuvia ongelmia. Lisäksi haluamme pitää kiinni poliisien riittävästä määrästä, jotta myös huumausainerikoksiin voitaisiin puuttua entistä vahvemmin.	Suomi kuuluu kansainvälisesti matalan hepatiitti C -esiintyvyyden maihin. Sosiaali- ja terveysministeriön asettama asiantuntijatyöryhmä laati C-hepatiittistrategian vuosille 2017–2019. Esimerkiksi uusien lääkkeiden kustannuksia on pystyttävä rajoittamaan keskitetyillä hankinnoilla. Hoidon laadun ja vaikuttavuuden seurannan turvaamiseksi olisi syytä perustaa myös hoitorekisteri.
Kristilliset	Huumausainerikollisuus on kitkettävä varhaisen puuttumisen keinoin, ja huumausainepoliittisen ohjelman ehdotukset pitää jalkauttaa poliisin paikallistason toimintaan. Poliisin kenttätöitä on kehitettävä paikallis-, alue- ja valtakunnan tasolla. Päihdehoidon on oltava riittävän pitkäkestoista. Päihdeäideille on luotava vapaaehtoinen vieroitushoito, jota ei voi keskeyttää.	Korvaushoidon rinnalle olisi voitava tarjota lääkkeitöntä vieroitusta ja kuntoutusta. Hoitoonohjaukseen pitäisi paneutua enemmän ja myös resursseja olisi saatava lisää.
Perussuomalaiset	Sosiaalipoliittisessa ohjelmassamme linjaamme, että huumeita vastaan pitää taistella ja että Perussuomalaiset suhtautuu huumeisiin erittäin kielteisesti. Vaihtoehtobudjetissa esitämme lisäpanostusta nuorten mielenterveystyöhön ja kiusaamisen ehkäisyyn.	Valistus ja puhtaiden neulojen jakaminen on nyt jo järjestetty hyvin. Eliminoinnissa tärkeää on rokotesuoja riskiryhmille. C-hepatiitin hoito on Suomessa ilmaista, mutta todella kallista ja kestää viikkoja. Perussuomalaiset pitää ongelmana sitä, että laittomasti maassa olevillekin tarjotaan tätä kallista hoitoa.
RKP	Tulevalla kaudella tulee keskittyä hoitoonpääsyn nopeuttamiseen. Liian usein nykyinen järjestelmä johtaa siihen, että hoidon tarpeessa oleva ei saa hoitoa riittävän nopeasti.	Kunnissa toteutetaan laajasti neulojen/ruiskujen vaihtamista – ja tätä työtä tulee jatkaa ja tehostaa. Jatkokoulutus C-hepatiitin hoidossa on tärkeää. Vastuu tästä on ensisijaisesti kunnissa, mutta tarpeen vaatiessa valtion on kannettava vastuu.
SDP	YK:n ja EU:n ennaltaehkäisevää toimintaa korostava linjaus on hyvä. Huumausainepoliitikassa oleellista on pyrkiä haittojen vähentämiseen. On poistettava tilanteet, jossa apua ongelmansa hakeva käyttäjä ei rangaistusten pelossa uskalla hakeutua palveluiden tai hoidon piiriin. Lisääntyneeseen kannabiksen käyttöön ja nuorten lieventyneisiin asenteisiin huumausaineita kohtaan on kiinnitettävä erityistä huomiota.	C-hepatiitti –strategian toimia on tehostettava ja riittävä resursointi on turvattava. Se edellyttää voimavarojen lisäämistä. Hyvistä toimintamalleista on otettava oppia.
Siniset	Seuraavan hallituksen on tehtävä perusteellinen arvio nykyisestä huumepoliitikasta. Myös huumeidenkäyttäjien auttamisjärjestelmää on kehitettävä.	Tärkeintä on varmistaa riittävät resurssit asiantuntevalle henkilöstölle. Tämä voidaan nyt tehdä, kun Suomen talous ja työllisyys on saatu taas kuntoon.
Vasemmistoliitto	Haasteet ovat suuria, sillä huumeidenkäyttö on lisääntynyt ja tullut näkyvämmäksi. Markkinoilla on paljon muuntohuumeita, ja entistä nuoremmat käyttävät kovia huumeita. On selvítettävä huumeiden dekriminisoitua. Se olisi askel suuntaan, sillä käyttäjän olisi helpompi hakea apua. Hoitoonpääsyä tulee parantaa; siinä on isoja alueellisia eroja. Lastensuojelu on tärkeä osa päihdepolitiikkaa.	C-hepatiittitartuntojen testausta on lisättävä Suomessa. Lääkehoito ja mahdollisen virustartunnan seuranta ovat tärkeitä myös uusien tartuntojen ehkäisemiseksi. Puhtaiden neulojen ja ruiskujen vaihtopisteitä on oltava riittävästi ja koulutusta ja henkilökuntaa on lisättävä. Perusterveydenhuollossa tulisi olla mahdollisuus testata C-hepatiittitartunta.
Vihreät	Päihdepolitiikan painopiste tulee siirtää haittojen vähentämiseen sallimalla kannabiksen käyttö. Haluamme, että Suomeen saadaan käyttöhuoneita koskeva lainsäädäntö muiden maiden tapaan.	Huumeisiin liittyvien sairauksien ennaltaehkäisy ja hyvä hoito ovat tärkeitä. Suonensisäisten huumeiden käyttäjien C-hepatiitin hoidon saatavuutta ja riittäviä resursseja sekä neulanvaihtopisteiden ja käyttöhuoneiden yleistymistä on edistettävä kunnissa. Helsingissä hoito on käynnistymässä.

Neljä skenaariota ehkäisevän päihdetyön tulevaisuudesta

PÄIHDETEOLLISUUDESSA LIIKKUVAT Suomessakin miljardit eurot. Samalla kun laillisten ja laittomien päihteiden myynti tarjoaa mahdollisuuksia kasvattaa tuottoja, aiheutuu päihteistä yhteiskunnallemme myös miljardien kulut. Päihdehaittojen inhimillisen hinnan maksavat erityisesti yhteiskuntamme huono-osaiset – päihteiden käyttö ja sen ongelmat kasaantuvat muutenkin heikommassa asemassa oleville.

Vastuullisella päihde- ja pelipolitiikalla voimme tuottaa kansantaloudellisia säästöjä ja lisätä hyvinvointia. Mutta mitkä ovat kansanterveysperustaisen päihdepolitiikan mahdollisuudet tulevaisuudessa, jos yksilön ja markkinoiden vapautta korostavat näkökulmat asettuvat sitä vastaan? Miten ehkäisevän työn kenttä pystyisi hyödyntämään tieteen kehityksen ja kohtaamaan myös virtuaalisilla alustoilla viihtyvät ja yhteiskunnan laidoille päätyneet?

Näitä ja monia muita kysymyksiä herättelee 'Neljä skenaariota ehkäisevän päihdetyön tulevaisuudesta' -raportti, jonka EHYT ry on tuottanut yhdessä Demos Helsingin kanssa. Työ esittelee näkymiä ehkäisevän päihdetyön mahdollisiin tulevaisuuden toimintaympäristöihin esittelemällä neljä kuvitteellista vuoden 2030

yhteiskuntaa: *Pohjolan hyvinvointivaltio samoilla raiteilla, Oman onnensa seppien Suomi, Kurilla kehittyvien isänmaa* sekä *Digiyhteisöjen yhteiskunta*.

Ehkäisevän päihdetyön tulevaisuudelle keskeisiä muuttujia ovat päihde- ja rahapelipoliittisen ilmapiiirin salli-vuus, eriarvoistumiskehitys, taloustilanne, digiosaamisen taso, luottamus instituutioihin, vapaaehtoistoiminnan laajuus, järjestökentän rahoitusrakenne sekä näkemys yksilön vastuusta suhteessa yhteiskunnan vastuuseen.

Muuttujien kautta hahmotetut skenaariot havainnollis-tavat, kuinka tulevaisuudessa siintää sekä mahdollisuuksia että uhkakuvia. Skenaariot auttavat hahmottamaan nyt tehtävien ratkaisujen kauaskantoisia vaikutuksia. Tärkeää on muistaa, että päihdepolitiikan tulevaisuus ei synny ilman aktiivista toimintaa, vaan sitä luodaan nyt tehtävillä päätöksillä.

Tulevaisuusraportti on ladattavissa osoitteesta:

<http://www.ehyt.fi/fi/verkkokauppa/nelja-skenaariota>

Hanna Heikkilä, erityisasiantuntija, EHYT ry



#TILASTOKATSAUS

Huumeiden kokeilu ja käyttö yleistyvät edelleen

HUUMEIDEN KOKEILU ja käyttö ovat edelleen yleistyneet, osoittaa syksyllä 2018 kerätty kyselyaineisto. Yleisin suomalaisten käyttämä huume on kannabis. Kannabiskokeilut ovat nelinkertaistuneet vuoden 1992 kuudesta prosentista 24 prosenttiin vuonna 2018.

Toiseksi yleisintä on lääkkeiden käyttö ei-lääkinnällisiin tarkoituksiin, mikä on pysynyt melko tasaisena 2000-luvulla. Muita huumeita on kokeillut alle viisi prosenttia väestöstä. Näistä yleisimpiä ovat stimulantteihin kuuluvat ekstaasi ja amfetamiini.

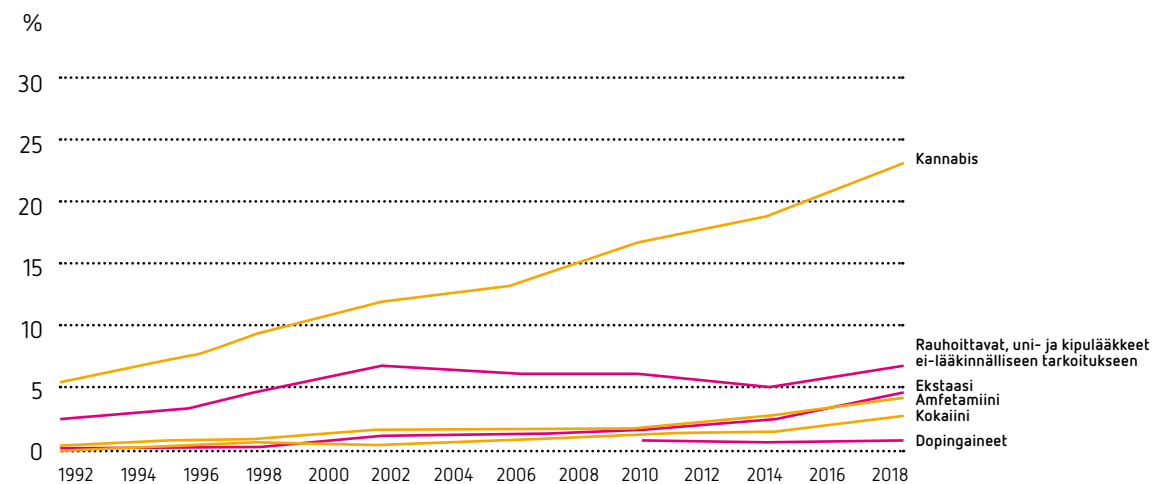
Useimmiten kyse on yhteen tai joihinkin käyttöker-toihin rajoittuvasta huumeekokeilusta tai jo taaksejääneestä

käyttöjaksosta. Jatkuvampaa käyttöä kuvaavat viimeisen vuoden ja viimeisen kuukauden aikaiset luvut jäävät huomattavasti matalammalle tasolle.

"Huumeiden kokeilun ja käytön edelleen yleistyessä erilaiset haitat ja huumeita käyttävien palvelutarpeet ovat todennäköisesti myös kasvussa. Uusia keinoja, toiminta-tapoja ja strategioita tilanteen hallintaan tarvitaan", toteaa THL:n tutkimusprofessori **Pekka Hakkarainen**.

Tuoreet tulokset suomalaisten huumeiden käytöstä ja huumeasenteista ovat peräisin THL:n Päihdetutkimuk-sesta, jonka postikyselyä on toistettu noin neljän vuoden välein vuodesta 1992 alkaen.

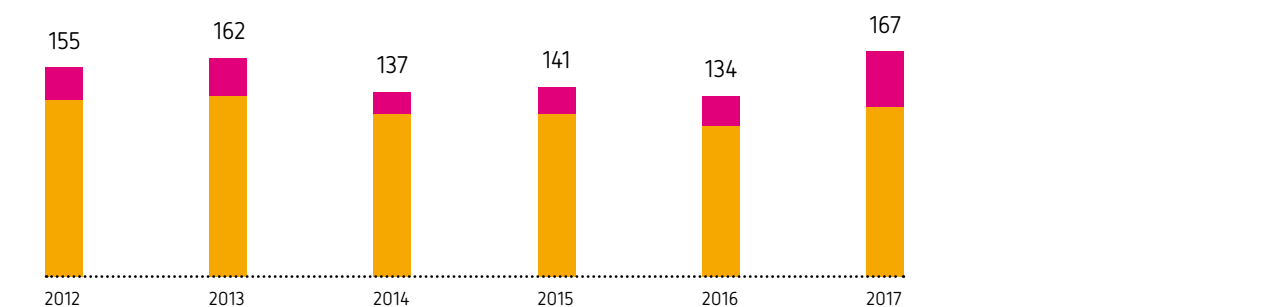
Kannabista tai muita aineita joskus elämänsä aikana kokeilleiden tai käyttäneiden osuudet 15–69-vuotiaassa suomalaisessa väestössä vuosina 1992–2018, %.



Lähde: THL, tiedote 25.2.2019

Huumemyrkytyksiin kuolleet 2012–2017

(Huumeiden ja lääkkeiden päihdekäytön aiheuttamat tapaturmaiset myrkytykset)



Lähde: THL, Päihdetilastollinen vuosikirja 2018

Jokainen huumekuolema on liikaa

Teksti: Birgitta Suorsa Kuva: Antti Yrjönen

Myös alaikäisten on päästävä päihdehoitoon ja vieroitukseen, Irti Huumeista ry:n toiminnanjohtaja Mirka Vainikka sanoo. Jokainen huumeisiin kuollut ihminen on menetys läheisille ja yhteiskunnalle.

KEVÄÄN MITTAAN julkisuudessa on puhuttu huumeiden käyttörikoksesta luopumisesta, huumeiden laillistamisesta ja huumekaupan sääntelystä. Perusteluiksi on esitetty, että nykyisin huumekauppa on täysin sääntelemätöntä ja markkinaehtoista.

Irti Huumeista ry:n toiminnanjohtaja **Mirka Vainikka** toivoo, että keskustelussa pidettäisiin selvä ero laillisuuden ja sääntelyn välillä. Jos huumekauppa olisi laillista, sitä voisi harjoittaa voitontavoittelun nimissä kuka tahansa. Säädellyssä huumekaupassa valtio kontrolloisi huumekauppaa.

Vainikan mukana Suomen nykyinen huume politiittinen linjaus on selkeä. Kaikki huumeisiin liittyvä on laitonta, mutta käytöstä ei ole pakko rangaista. Lisäksi huumeidenkäyttäjällä on mahdollisuus päästä hoitoon.

– Hoitoresursseista on pidettävä huolta. Esimerkiksi alaikäisille huumeidenkäyttäjille ei ole riittäviä päihdepalveluita. Puuttuminen siirtyy liian myöhäiseksi.

Hän toivoo seuraavan hallituksen paneutuvan lasten ja nuorten tasavertaisiin lähtökohtiin. Mitä paremmat lähtökohdat heillä on ja mitä ehyempi elämä, sitä pienempi on kiusaus kokeilla huumeita.

Tutkimustietoa tarvitaan kipeästi

Päihdehuollon ja vieroituksen voimavaroja on vaikea mitoittaa oikein, sillä Suomessa ei ole riittävästi tutkimustietoa huumeiden käytön laajuudesta.

– Mittarit ovat suuntaa antavia. Esimerkiksi jätevesitutkimuksesta käy ilmi, että huumeiden määrä jätevesissä on kasvanut, Vainikka toteaa.

Sosiaalialan ammattilaiset kertovat, että nuorten huumeidenkäyttö on yleistynyt etenkin suurissa kaupungeissa. Aika ajoin mediassa kerrotaan pienten kaupunkien huumeongelmasta, mutta esimerkiksi maaseudun tilanteesta ei ole tarpeeksi tietoa.

Vainikka huomauttaa, että tutkimusta tarvittaisiin myös huumeilmiön sosiaalisista vaikutuksista esimerkiksi läheisiin.

– Meiltä puuttuu kokonaiskuva ja siten myös oikea keinovalikoima puuttua huumeidenkäyttöön laaja-alaisesti. Emme tiedä esimerkiksi, kuinka paljon työssäkäyvät käyttävät lääkkeitä huumaustarkoituksessa.

Pienten askelten tie tepsii

Keinovalikoiman Vainikka haluaa pitää mahdollisimman monipuolisena siten, että muualla tehokkaiksi havaittuja keinoja kokeiltaisiin Suomessakin. Helsingissä on käynnissä käyttöhuone-selvitys, joka tuloksia Irti Huumeista ry:ssä odotetaan mielenkiinnolla. Käyttöhuoneessa tehtävällä työllä ehkäistäisiin todennäköisesti suonitukoksia ja huumekuolemia.

Vainikka tietää, että kaikki eivät hyväksy käyttäjien auttamista näin pitkälle.

– Jokainen huumekuolema on liikaa. On inhimillistä ja taloudellisesti järkevää, jos pystymme pelastamaan ihmisen opastamalla hänet oikean tekniikan käyttöön.

Tällaisten pienten askelten politiikka on tuonut tulosta.

– Joskus riittää, että lakkaa asiakkaan kanssa kynnet ja kuuntelee. Sitten jossain kohtaa tämä alkaa mieltää tukiryhmään osallistumista, elämäntavan muuttamista ja aineiden käytön vähentämistä.

Hoivan saamisesta syntyy pieni kipinä kohti elämää.

Vainikka kertoo, että terveysneuvontapisteiden ja muiden matalankynnyksen paikkojen tarjoamat puuroaamiaiset ja pesumahdollisuudet pitävät ihmiset terveempinä, mikä on koko yhteiskunnan etu. Samalla asiakkaita voi ohjata toipumisessa.

HIV-epidemia ehkäistiin yhteistyöllä

Terveys- ja sosiaalipolitiikka on Suomessa onnistuttu yhdistämään kriminaalipoliittiseen työhön, Vainikka kehuu.

Keskustelu esimerkiksi ministeriöiden, järjestöjen, Fimean, poliisin sekä käyttäjien ja läheisten kesken on mahdollista.

– Ehkä juuri tämän takia Suomessa ei ole HIV-epidemiaa. Se on pystytty torjumaan.

Ruiskujen ja neulojen vaihto on auttanut. Toki työtä riittää, sillä hepatiitti C leviää huumeidenkäyttäjien keskuudessa.

Rokotuksilla pystytään edistämään huumeidenkäyttäjien terveyttä. Influenssarokotukset ehkäisevät osaltaan jälkitauteja, jotka voivat olla huonokuntoiselle hengenvaarallisia.

Sakon sijaan ohjaus hoitoon

Huumeiden käyttö koskettaa useampaa Suomessa kuin alkuun ajattelisi. Vainikan mielestä on hyvä, että poliisi ja Tulli pystyvät takavarikoimaan isoja huume-eriä ja että ne toimivat kansainvälisesti.

– On hyvä, että huumeiden salakuljetuksesta ja kaupasta rangaistaan ja että isojen huumemäärien pääsy Suomeen voidaan estää. Se vähentää huumekuolemia. Sen sijaan käyttörikoksesta tulisi rangaistuksen sijaan ohjata enenevässä määrin hoitoon. Viranomaiset eivät useinkaan tiedä tästä vaihtoehdosta.

Alueelliset erot ovat suuret. Vainikka mainitsee, että viranomainen voi käyttää harkintaansa ja jättää syyttämättä käyttörikoksesta.

– Usein käy niin, että ihminen saa huumeidenkäytöstä sakkorangaistuksen. Sakko jää usein maksamatta, ja muuntorangaistuksena ihminen voi joutua vankilaan.

Monelle se merkitsee entistä pahempaa huumeriippuvuutta, joillekin mahdollisuutta toipumiseen.

– Tämä kuvaa huumetyön haastavuutta sekä ihmisten yksilöllisyyttä. Aina pitää muistaa, että vain kuolema on lopullista. Kun ihminen elää, hän voi toipua, Vainikka painottaa.

Irti Huumeista
puhelin

0800 980 66

ma-pe 9-15
ma-to 18-21



**“Isäryhmässä
voin jakaa
kokemuksiani”**

Marko

Läheistoiminnan ykkönen Suomessa.

irtihuumeista.fi

Irti huumeista - *Kiinni* elämässä

Irti Huumeista ry on vuodesta 1984 lähtien tarjonnut vertaistukea huumeiden käyttäjien läheisille sekä käyttäjille ja toipujille. Toimintamme on uskonnollisesti ja poliittisesti sitoutumatonta.

Yhdessä kulkien

Matalankynnyksen tuen tarjoaminen on työtämme, jota teemme yhdessä ja suurella sydämellä. Kuljemme läheisten ja käyttäjien rinnalla toinen toistamme tsempten ja laittaen hyvän kierto.



IRTI HUUMEISTA ry

Fredriksberginkatu 2,
00240 Helsinki
ma-pe 9-15

info@irtihuumeista.fi



IRTI HUUMEISTA RY

Liity jäseneksi!

Nimi _____

Osoite _____

Postinumero ja -toimipaikka _____

Puhelin _____

Kiinnitä
postimerkki

Irti Huumeista ry
Fredriksberginkatu 2
00240 Helsinki

Liityn

☐ varsinaiseksi jäseneksi, 25 € / vuosi*

☐ kannatusjäsen, 60 € / vuosi*

* Sisältää Taite-lehden 4 numeroa/vuosi

☐ Lähettäkää lisätietoa
vapaaehtoistoinnasta

☐ Tilaan Käänne-uutiskirjeen sähköpostiini

☐ Tilaan vain Taite-lehden vuosikerran,
45 € / 4 numeroa / vuosi